

NÁSILÍ NA ŽENÁCH

Krátká anotace kurzu:

V kurzu „Násilí na ženách“ získají studentky/studenti ucelené penzum mezioborových znalostí o problematice násilí na ženách. Cílem tohoto předmětu je vychovat ze studentek/studentů skupinu odbornic/odborníků disponujících více než základním povědomím o tomto závažném společenském tématu, včetně bazální schopnosti jeho eliminace, ať už v rovině individuálních kauz, či na úrovni celospolečenské.

Způsob výuky bude interaktivní, pro studentky/studenty atraktivní (scénky, hry, diskuse, rozbor textů).

Každá lekce se skládá ze dvou částí (domácí přípravy studentky/studenta formou četby zadaných textů, zpracování dílčích úkolů apod. a samotné výuky realizované vyučujícími).

Předpokladem úspěšného ukončení kursu je aktivní účast studentek/studentů na seminářích (20%), uspokojivé zpracování dílčích úkolů (30%) a seminární práce, která musí být v rámci zkoušky studentkou/studentem obhájena (50%).

Vysvětlivky ke studijnímu materiálu, který se vám dostává do rukou:

Text uvedený **černou** a **červenou barvou** je textem základním a prověření znalosti jeho obsahu bude součástí vašeho hodnocení. Text uvedený **modrou barvou** označuje vždy zadání práce, kterou budete vypracovávat v rámci domácí přípravy na další hodinu, eventuelně text domácí četby, přičemž prověření znalosti jeho obsahu bude součástí vašeho hodnocení. Text uvedený **zelenou barvou** slouží k vaší snadnější orientaci v tématu eventuelně k rozšíření znalostí v případě vašeho zájmu a prověření znalosti jeho obsahu nebude součástí vašeho hodnocení.

LEKCE I.

Násilí na ženách – úvod do problematiky

Zpracovala: *Andrea Rezková*

Úvodní administrativa, konfrontace požadavků a vzájemných očekávání studentek/studentů a vyučujících.

Tématické okruhy: *Násilí na ženách – vymezení pojmu, definice obsažené v mezinárodně-právních dokumentech a odborné literatuře.*

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Heise, Lori L., Pitanguy J., Germain A.:** Násilie páchané na ženách, Skrytá újma na zdraví, Bratislava, Aspekt, 1998, str. 11-48
- **Bútorová Z., Filadelfiová J.:** Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky, Bratislava, IVO, 2005, str. 9-11, 75-91
- **Manová K.:** Násilí páchané na ženách, Psychologie dnes, 2/2000, str. 12-13
- **Deklarace OSN o odstranění násilí páchaného na ženách,** Aspekt, 3/1998, str. 161-163

Doporučená literatura:

- Aspekt 3/1998, Násilie I., Bratislava, 1998
- Aspekt 1/1999, Násilie II., Bratislava 1999

Doporučené předpisy:

- *Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (č. 62/1978 Sb.)*
- *Rezoluce Evropského parlamentu o násilí z roku 1986; Závěrečné usnesení konference OSN o lidských právech ve Vídni z roku 1993*
- *Akční program 4. Světové konference žen OSN konané v Pekingu v roce 1995*

LEKCE II.

Domácí násilí – úvod do problematiky

Zpracovala: *Markéta Hamrlová*

Tématické okruhy: *Vymezení pojmu domácí násilí. Teoretické výklady příčin domácího násilí. Specifika a formy domácího násilí. Osobnost násilníka, osobnost oběti domácího násilí, násilný vztah. Předsudky společnosti týkající se domácího násilí. Sekundární viktimizace obětí domácího násilí. Četnost výskytu domácího násilí ve společnosti.*

Domácí práce pro skupiny po cca 5 studentkách/studentech:

- Projdi internetové stránky neziskových organizací zaměřených na pomoc obětem násilí na ženách v ČR. Vytvoř uspokojivý adresář těchto organizací. Následně vyber jednu z nich a zanalyzuj její činnost. Prezentace této práce proběhne v rámci lekce VI.

Vymezení pojmu domácí násilí.¹

Ani v mezinárodněprávních dokumentech, ani ve vnitrostátních zahraničních právních úpravách či v odborné literatuře nenalezneme jednotnou definici domácího násilí.

Nejasnost ve vymezení definice domácího násilí a její následná operacionalizace přitom může vyvolávat značné problémy nejen při poznávání zkoumaného jevu, ale rovněž při srovnávání výsledků výzkumů v dané oblasti.²

Příčina existence této terminologické nejednotnosti a nejasnosti je odvislá od mnoha faktorů. Především je potřeba zahrnout do úvah na toto téma skutečnost, že domácí násilí je integrální součástí téměř všech kultur, které se od sebe různým způsobem v četných sférách odlišují. Ve světle tohoto faktu zdá se snáze pochopitelné, že není možné vytvořit jednotnou

¹ Text byl zpracován podle Huňková, M.: Vymezení pojmu domácí násilí In: Huňková, M. a Voňková, J.: Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004, str. 36 - 47

² Více např. Walker, L. E.: Psychology and Domestic Violence Around the World, American Psychologist, 1999, No 1, page 21-29 a Kavemann, B.: Gewalt gegen Männer - ein vernachlässigtes Problem? Vortrag zur Fachveranstaltung der FHVR Berlin 18. 11. 2002, Universität Osnabrück In: www.wibig.uni-osnabrueck.de atd.

univerzální definici, která by obsahovala a zohledňovala všechny diference všech konkrétních, kulturních a společenských kontextů. Jinými slovy řečeno, skutečnost, že každá definice domácího násilí vychází z odlišné představy o povaze tohoto problému, se potom promítá i do jeho vymezení a pojmenování.

V mezinárodněprávních dokumentech, vnitrostátních zahraničních právních úpravách a odborné literatuře se při popisu zkoumaného jevu můžeme setkat s poměrně pestrá paletou užívaných více či méně adekvátních pojmů, mezi něž patří zejména: v mezinárodněprávních dokumentech uváděné termíny - „*násilí vůči ženám*“ (violence against woman), „*rodově podmíněné násilí*“ (gendered based violence), „*zneužívání žen, manželek*“ (woman, wife abuse), „*zneužívání v partnerském vztahu*“ (spouse abuse), „*bitá žena*“ (battered woman); v krajinách s angloamerickým systémem práva zavedený pojem - „*domácí násilí*“ (domestic violence); v německy hovořících zemích vytvořený termín - „*násilí uvnitř rodinného kruhu*“ (Gewalt in der Familie, inter family violence).³

Český právní řád legislativní definici pojmu „domácí násilí“ neobsahuje.

Pokusy o vymezení pojmu domácí násilí (či pojmů násilí v rodině, násilí uvnitř rodinného kruhu atd.) na půdě různých vědeckých konferencí, seminářů a v odborné literatuře či pro účely legislativních návrhů byly v ČR iniciovány především ze strany nevládních organizací.

Tak např. občanské sdružení Bílý kruh bezpečí, se sídlem v Praze, Duškova 20, které se angažuje na poli pomoci obětem násilné trestné činnosti, rozumí pod pojmem domácí násilí komplikovaný a strukturovaný problém do něhož zahrnuje „všechny projevy fyzického, sexuálního a psychického násilí (nejčastěji se jedná o hrubé slovní urážky, ponižování, ublížení na zdraví, znásilnění, zneužívání, permanentní kritiku, zesměšňování, výhrůžky a vydírání, včetně ekonomického, nevšímavost či odmítání“⁴, ke kterým dochází uvnitř rodinného kruhu.

³ Konkrétně lze tyto termíny nalézt v těchto dokumentech (řazeno přesně sledující text): Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) - Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 62/1987 Sb.); Declaration on the Elimination of Violence against Women - Deklarace OSN o odstranění násilí na ženách z roku 1993; Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy č. 85 z roku 1985; Rezoluce Evropského parlamentu o násilí z roku 1986; Závěrečné usnesení konference OSN o lidských právech ve Vídni z roku 1993; Platform for Action - Akční program 4. Světové konference žen OSN, konané v Pekingu v roce 1995. Další pojmy používané v mezinárodněprávních dokumentech a odborné literatuře a jejich vymezení možno najít např. v Heise, L. L. - Pintaguy, J. a Germain, A.: Násilí páchané na ženách, Skrytá ujma na zdraví, Študijný materiál vypracovaný pro Svetovú banku, první vydání, Humenné, Pro Familia, Aspekt, 1998, str. 53 a násl.; Domácí násilí – přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích, Studie Bílého kruhu bezpečí, první vydání, Praha, Bílý kruh bezpečí, o.s., 2002

⁴ Vitoušová, P.: Dynamika násilí na ženách v partnerských vztazích – poznatky z pětileté pomoci obětem trestných činů v ČR, Sborník příspěvků českých a zahraničních odborníků přednesených na konferenci

Násilím podle české odborné literatury obecně rozumíme „zlé nakládání, tělesné útoky, pohrůžky obdobným násilím nebo jednáním, které působí újmu na fyzickém, sexuálním nebo psychickém zdraví.“⁵ Tento pojem však není definován na žádném místě českého právního řádu⁶. Jde o agresi jedné osoby proti osobě druhé (nebo jejich většímu počtu), jejímž cílem je ublížit, poškodit, poranit nebo zabít.

Já jsem **pro účely našeho zamyšlení** vymezila **domácí násilí** jako **jakékoliv jednání, které má za cíl uplatnění moci nebo kontroly nad dospělou osobou, k níž je pachatel v rodinném, partnerském či obdobném vztahu, způsobující na straně oběti tíseň nebo újmu**. Pod pojem **obdobný vztah**, který vnímám flexibilně, potom řadím např. vztah bývalých manželů nedávno rozvedených žijících i nadále v jednom bytě. Termínem „dospělá osoba“ rozumím osobu zletilou⁷.

Na základě zkušeností z praxe považuji za vhodné a pro účely tohoto zamyšlení budu od sebe oddělovat termín „**násilí v rodině**“ od termínu „**domácí násilí**“. Rozdíl mezi obsahem těchto pojmů vnímám zejména v osobě možných obětí, přičemž pod termín „násilí v rodině“ přiřazuji i oběti násilí, které je páčáno v rámci rodinných vztahů na dětech. Domnívám se totiž, že násilí na dětech by vzhledem ke specifčnosti jevové stránky mělo být zkoumáno a upraveno zákonem převážně samostatně se zřetelem k potřebě zvýšené ochrany dětí.

Teoretické výklady příčin domácího násilí.

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Huňková, M.:** Teoretické výklady příčin domácího násilí In.: **Huňková, M. a Voňková, J.:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli

Koordinálního kruhu prevence násilí na ženách, první vydání, Praha, Koordinální kruh prevence násilí na ženách, 1997, str. 21

⁵ Voňková, J. - Huňková, M. a Čacká-Pavliková, I.: Domácí násilí v české republice v roce 2002 z pohledu práva - studie, Praha, profem o.p.s. - projekt AdvoCats for Women, 2002, str. 7 In: www.profem.cz

⁶ Šámal, P. - Púry, F. a Rizman, S.: Trestní zákon. Komentář, čtvrté vydání, Praha, C.H. Beck, 2001, str. 886 je „**násilím**“ rozuměno „použití fyzické síly k překonání nebo zamezení odporu - ať už skutečně kladeného nebo jen očekávaného. Násilí může směřovat přímo proti osobě, která je k něčemu nucena, nebo proti jiné osobě, kdy násilí na ní páchané je prostředkem působení na vůli bezprostřední oběti. Násilí může směřovat i proti věci, kdy pachatel činí nátlak na vůli oběti např. rozbíjením bytového zařízení s cílem dosáhnout vydání cizí věci“. Ustanovení § 89 odst. 6 zákona č. 140/1961Sb., trestního zákona, v aktuálním znění, pootm výslovně ukotvuje, že trestný čin je spáchán násilím i tehdy, je-li spáchán na osobě, kterou pachatel uvedl do stavu bezbrannosti lstí.

⁷ Viz definice podle ustanovení § 8 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, v aktuálním znění

ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004, str. 47 až 53

Domácí četba (vložit):

- **Pikálková, S.:** Teoretické modely zkoumání násilí v rodině In.: **Pikálková, S.:** Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Praha, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004, str. 17 až 22

Nepovinná četba (vložit):

Filadelfiová, J.: Čo vedie k násilnému správaniu In: Bútorová, Z. - Filadelfiová, J. a kol.: Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky, Bratislava, Inštitút pre verejné otázky, 2005, str. 30 až 31

Nepovinná četba (vložit):

Bije ma, lebo... In: Piata žena, Aspekty násilia páchaného na ženách (Aspekt), první vydání, Bratislava, 2001, str. 202 až 204

Specifika a formy domácího násilí.

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Huňková, M.:** Specifika a formy domácího násilí In.: **Huňková, M. a Voňková, J.:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004, str. 53 až 58

Domácí četba (vložit):

- **Linková, M.:** Domácí násilí: genderová perspektiva In.: **Pikálková, S.:** Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Praha, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004, str. 23 až 33

Osobnost násilníka, osobnost oběti domácího násilí, násilný vztah.

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Huňková, M.:** Osobnost násilníka, osobnost oběti domácího násilí, násilný vztah. In.: **Huňková, M. a Voňková, J.:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004, str. 60 až 71

Předsudky společnosti týkající se domácího násilí.

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Huňková, M.:** Náhled české společnosti na domácí násilí In.: **Huňková, M. a Voňková, J.:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004, str. 71 až 73

Nepovinná četba:

Mýty a fakty o násilí na ženách In: Piata žena, Aspekty násilia páchaného na ženách (Aspekt), první vydání, Bratislava, 2001, str. 57 až 61

Sekundární viktimizace obětí domácího násilí.

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Huňková, M.:** Sekundární viktimizace obětí domácího násilí In.: **Huňková, M. a Voňková, J:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004, str. 73 až 76

Četnost výskytu domácího násilí ve společnosti.

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Pikálková, S.:** Násilí v rodině ve světle zahraničních výzkumů In.: **Pikálková, S.:** Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Praha, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004, str. 34 až 35

Domácí četba (vložit):

- **Kubová, O.:** Gendrová symetrie obětí domácího násilí In.: Trestní právo, ročník 2004, č. 12, nakladatelství Orac, Praha, str. 6 až 12

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Pikálková, S.:** Rizikové faktory domácího násilí In.: **Pikálková, S.:** Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Praha, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004, str. 36 až 37

Domácí četba (vložit):

- **Huňková, M.:** Četnost výskytu domácího násilí ve společnosti In.: **Huňková, M. a Voňková, J:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004, str. 76 až 90

Doporučená literatura:

- Společnost mužů a žen z aspektu gender - sborník studií (Open society fund), první vydání, Praha, Open society fund, 1999
- Piata žena, Aspekty násilia páchaného na ženách (Aspekt), první vydání, Bratislava, 2001
- **Voňková, J. - Huňková, M. - Vavroňová, M. a Prokopová, Z.:** Násilí v rodině a domácnosti z pohledu práva (domácí násilí), Texty jsou určeny pro účastnice a účastníky školení o možnostech prevence a sociálně-právní pomoci dospělým obětem a dětem, první vydání, Praha, proFem, 2002
- **Huňková, M. a Voňková, J.:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004
- **Oakleyová, A.:** Pohlaví, gender a společnost, první vydání, Praha, Portál, 2000
- **Renzetti, C. M. a Curran, D. J.:** Ženy, muži a společnost, Praha, Nakladatelství Karolinum, 2003
- **Dobash, R. E. a Dobash, R. P.:** The myth of Sexual Symmetry in Marital Violence, Social Problems, 1 -th edition, London, 1992
- **Dobash, R. E. a Dobash, R. P.:** Wives: The „appropriate“ Victims of Marital Violence, Victimology - International Journal, 1978, No 2, str. 426
- **Bútorová, Z. - Filadelfiová, J. a kol.:** Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky, Bratislava, Inštitút pre verejné otázky, 2005
- **Kubová, O.:** Gendrová symetrie obětí domácího násilí In.: Trestní právo, ročník 2004, č. 12, nakladatelství Orac, Praha, str. 6 až 12
- **Dobash, R. E. a Dobash, R. P.:** Violence against Wives, 1 -th edition, London, 1979
- **Pikálková, S.:** Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Praha, Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2004
- **Huňková, M.:** Domácí násilí z pohledu českého práva In.: Ženská práva jsou lidská práva – sborník přednášek ze semináře, první vydání, Brno, Nesehnutí, 2002, str. 30 a násl.
- **Voňková, J. a Huňková, M.:** Domácí násilí z pohledu žen, první vydání, Praha, proFem, 2004

- **Heise, L. L. - Pintaguy, J. a Germain, A.:** Násilie páchané na ženách, Skrytá ujma na zdraví, Študijný materiál vypracovaný pre Svetovú banku, prvé vydanie, Humenné, Pro Familia, Aspekt, 1998
- Zpráva o stavu domácího násilí, Dneska Tě ještě nezabiju! (Nadace Rosa), první vydání, Praha, Nadace Rosa, 1997
- **Walker, L. E.:** Psychology and Domestic Violence Around the World, American Psychologist, 1999, No 1, page 21-29
- **Schechter, S.:** Women and Male Violence, 1- th edition, Boston, South End Press, 1992
- Domáci násilí – přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích, Studie Bílého kruhu bezpečí, první vydání, Praha, Bílý kruh bezpečí, o.s., 2002
- Domáci násilí – staré problémy, nová řešení? Sborník příspěvků z konference pořádané organizacemi Friedrich-Ebert-Stifung, proFem a Rosa dne 26. listopadu 2001 v Praze v prostorách Parlamentu ČR, první vydání, Praha, Friedrich-Ebert-Stifung, 2002
- Domáci násilí, záležitost nikoli jen soukromá. Fakta, názor, právo. Sborník příspěvků českých a zahraničních odborníků (Koordinační kruh prevence násilí na ženách), první vydání, Praha, 1997, str. 94
- **Herman, J. L.:** Aktivne proti mužskému násiliu In: Piata žena, Aspekty násilia páchaného na ženách (Aspekt), prvé vydanie, Bratislava, 2001, str. 124 a násl.
- **Herman, J. L.:** Trauma and Recovery, 1 -th edition, New York, Basic, 1992

Právní předpisy doporučené k nahlédnutí:

- Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) - Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 62/1987 Sb.)
- usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších změn a doplňků
- Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy R (85) 4 z 26. března 1985 o násilí v rodině
- zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v aktuálním znění
- návrh na vydání zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím In: www.psp.cz

Seznam použité literatury:

- **Huňková, M. a Voňková, J:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004
- **Voňková, J. a Huňková, M.:** Domácí násilí z pohledu žen, první vydání, Praha, proFem, 2004
- **Kubová, O.:** Gendrová symetrie obětí domácího násilí In.: Trestní právo, ročník 2004, č. 12, nakladatelství Orac, Praha, str. 6 až 12
- **Heise, L. L. - Pintaguy, J. a Germain, A.:** Násilie páchané na ženách, Skrytá ujma na zdraví, Študijný materiál vypracovaný pre Svetovú banku, prvé vydanie, Humenné, Pro Familia, Aspekt, 1998
- **Bútorová, Z. - Filadelfiová, J. a kol.:** Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky, Bratislava, Inštitút pre verejné otázky, 2005
- **Voňková, J. - Huňková, M. - Vavroňová, M. a Prokopová, Z.:** Násilí v rodině a domácnosti z pohledu práva (domácí násilí), Texty jsou určeny pro účastnice a účastníky školení o možnostech prevence a sociálně-právní pomoci dospělým obětem a dětem, první vydání, Praha, proFem, 2002
- Piata žena, Aspekty násilia páchaného na ženách (Aspekt), první vydání, Bratislava, 2001
- **Pikálková, S.:** Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Praha, Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2004

LEKCE III.

Domácí násilí – možnosti jeho legislativního uchopení

Zpracovala: Markéta Hamrlová

Tématické okruhy: *Zahraniční právní úprava v oblasti ochrany společnosti před domácím násilím. Česká právní úprava v oblasti ochrany společnosti před domácím násilím.*

Zahraníční právní úprava v oblasti ochrany společnosti před domácím násilím.

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Huňková, M.:** Právní ochrana společnosti před domácím násilím v zahraničí In.: **Huňková, M. a Voňková, J.:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004, str. 162 až 173

Domácí četba (vložit):

- **Huňková, M.:** Podrobněji k některým vybraným způsobům ochrany před domácím násilím v zahraničí In: **Voňková, J. a Huňková, M.:** Domácí násilí z pohledu žen, první vydání, Praha, proFem, 2004, str. 151 až 166

Nepovinná četba (vložit):

Bútorová, Z. - Filadelfiová, J. a kol.: Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky, Bratislava, Inštitút pre verejné otázky, 2005, str. 35 až 73

Domácí četba (vložit):

- *Deklarácia OSN o odstránení násilia páchaného na ženách In: Piata žena, Aspekty násilia páchaného na ženách (Aspekt), první vydání, Bratislava, 2001, str. 134 až 142*

Česká právní úprava v oblasti ochrany společnosti před domácím násilím.

Domácí četba (vložit):

- **Huňková, M. a Voňková, J.:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004, str. 96 až 113 a str. 118 až str. 119 a str. 122 až 131 a str. 136 až 154

Domácí četba (vložit):

- **Huňková, M. a Voňková, J:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004, str. 234

Doporučená literatura:

- **Pikálková, S.:** Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Praha, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004
- Piata žena, Aspekty násilia páchaného na ženách (Aspekt), první vydání, Bratislava, 2001
- **Voňková, J. - Huňková, M. - Vavroňová, M. a Prokopová, Z.:** Násilí v rodině a domácnosti z pohledu práva (domácí násilí), Texty jsou určeny pro účastnice a účastníky školení o možnostech prevence a sociálně-právní pomoci dospělým obětem a dětem, první vydání, Praha, proFem, 2002
- **Huňková, M. a Voňková, J:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004
- **Bútorová, Z. - Filadelfiová, J. a kol.:** Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky, Bratislava, Inštitút pre verejné otázky, 2005
- **Voňková, J. a Huňková, M.:** Domácí násilí z pohledu žen, první vydání, Praha, proFem, 2004
- **Heise, L. L. - Pintaguy, J. a Germain, A.:** Násilie páchané na ženách, Skrytá ujma na zdraví, Študijný materiál vypracovaný pre Svetovú banku, prvé vydanie, Humenné, Pro Familia, Aspekt, 1998
- Domácí násilí – přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích, Studie Bílého kruhu bezpečí, první vydání, Praha, Bílý kruh bezpečí, o.s., 2002
- Domácí násilí – staré problémy, nová řešení? Sborník příspěvků z konference pořádané organizacemi Friedrich-Ebert-Stifung, proFem a Rosa dne 26. listopadu 2001 v Praze v prostorách Parlamentu ČR, první vydání, Praha, Friedrich-Ebert-Stifung, 2002

- Domácí násilí, záležitost nikoli jen soukromá. Fakta, názor, právo. Sborník příspěvků českých a zahraničních odborníků (Koordinační kruh prevence násilí na ženách), první vydání, Praha, 1997, str. 94
- **Fagan, J.:** The Criminalization of Domestic Violence: Premises and Limits, Research Report, 1 -th edition, Washington, National Institute of Justice, 1996
- **Fenyk, J.:** Některé úvahy o postižitelnosti domácího násilí, Právní rozhledy, 2002, číslo 12
- **Fenyk, J.:** Právní úprava domácího násilí – disproporce mezi úpravou trestního práva hmotného a procesního, Zpravodaj BkB, 2003, číslo 1

Právní předpisy doporučené k nahlédnutí:

- Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) - Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 62/1987 Sb.)
- usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších změn a doplňků
- Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy R (85) 4 z 26. března 1985 o násilí v rodině
- zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v aktuálním znění
- návrh na vydání zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím In: www.psp.cz

Seznam použité literatury:

- **Huňková, M. a Voňková, J.:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004
- **Pikálková, S.:** Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Praha, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004
- **Voňková, J. a Huňková, M.:** Domácí násilí z pohledu žen, první vydání, Praha, proFem, 2004

- **Bútorová, Z. - Filadelfiová, J. a kol.:** Násilie páchané na ženách jako problém veřejnej politiky, Bratislava, Inštitút pre verejné otázky, 2005
- **Voňková, J. - Huňková, M. - Vavroňová, M. a Prokopová, Z.:** Násilí v rodině a domácnosti z pohledu práva (domáci násilí), Texty jsou určeny pro účastnice a účastníky školení o možnostech prevence a sociálně-právní pomoci dospělým obětem a dětem, první vydání, Praha, proFem, 2002
- **Piata žena,** Aspekty násilia páchaného na ženách (Aspekt), první vydání, Bratislava, 2001

LEKCE IV.

Znásilnění

Zpracovala: Markéta Hamrlová

Tématické okruhy: *Vymezení pojmu, historický kontext, mýty a genderové stereotypy spojené se znásilněním. Oběti znásilnění – reakce na znásilnění. Znásilnění manželem – partnerem, znásilnění mužů, znásilnění mladých lidí, znásilnění gayů a leseb. Česká právní úprava znásilnění.*

Vymezení pojmu, historický kontext, mýty a genderové stereotypy spojené se znásilněním.

Domáci četba (vložit):

- **Benedict, H.:** To není vaše vina! Jak se vyrovnat se sexuálním napadením, Praha, Marie Chřibková nakladatelství a vydavatelství One Woman Press, 2003, str. 27 až 42

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Linková, M.:** Znásilnění: historický kontext a genderové stereotypy, Gender - rovné příležitosti - výzkum, ročník 2002, č. 1, str. 5 až 8 In: www.genderonline.cz/download/Rocnik03_1_4002.pdf

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Pavlík, P.:** Z násilnění: kontra hegemonní diskurs, Gender - rovné příležitosti - výzkum, ročník 2002, č. 1, str. 3 až 5 In: www.genderonline.cz/download/Rocnik03_1_4002.pdf

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Renzetti, C. M. a Curran, D. J.:** Ženy, muži a společnost, Praha, Nakladatelství Karolinum, 2003, str. 358 - 365

Oběti znásilnění – reakce na znásilnění.

Domácí četba (vložit):

- **Benedict, H.:** To není vaše vina! Jak se vyrovnat se sexuálním napadením, Praha, Marie Chřibková nakladatelství a vydavatelství One Woman Press, 2003, str. 48 až 71

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Čírtková, L.:** Oběti znásilnění In: Kriminalistika, ročník 2002, č. 3

Znásilnění manželem – partnerem, znásilnění mužů, znásilnění mladých lidí, znásilnění gayů a leseb.

Domácí četba nepovinná (vložit):

- **Benedict, H.:** To není vaše vina! Jak se vyrovnat se sexuálním napadením, Praha, Marie Chřibková nakladatelství a vydavatelství One Woman Press, 2003, str. 206 až 218

Domácí četba nepovinná (vložit):

- **Benedict, H.:** To není vaše vina! Jak se vyrovnat se sexuálním napadením, Praha, Marie Chřibková nakladatelství a vydavatelství One Woman Press, 2003, str. 235 až 250

Domácí četba nepovinná (vložit):

- **Benedict, H.:** To není vaše vina! Jak se vyrovnat se sexuálním napadením, Praha, Marie Chřibková nakladatelství a vydavatelství One Woman Press, 2003, str. 206 až 218

Domácí četba nepovinná (vložit):

- **Benedict, H.:** To není vaše vina! Jak se vyrovnat se sexuálním napadením, Praha, Marie Chřibková nakladatelství a vydavatelství One Woman Press, 2003, str. 280 až 282

Domácí četba nepovinná (vložit):

- **Benedict, H.:** To není vaše vina! Jak se vyrovnat se sexuálním napadením, Praha, Marie Chřibková nakladatelství a vydavatelství One Woman Press, 2003, str. 280 až 282

Domácí četba nepovinná (vložit):

- **Benedict, H.:** To není vaše vina! Jak se vyrovnat se sexuálním napadením, Praha, Marie Chřibková nakladatelství a vydavatelství One Woman Press, 2003, str. 318 až 322 a 328 až 332

Česká právní úprava znásilnění.

Podle ustanovení § 241 zákona č. 140/1961, Trestního zákona, ve znění pozdějších změn a doplňků je trestný čin znásilnění v českém trestním právu upraven takto:

§ 241

Znásilnění

(1) Kdo násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí donutí jiného k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku nebo kdo k takovému činu zneužije bezbrannosti jiného, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na osobě mladší než osmnáct let.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, nebo
- b) spáchá-li takový čin na osobě mladší než patnáct let.

(4) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

Doporučená literatura:

- **Benedict, H.:** To není vaše vina! Jak se vyrovnat se sexuálním napadením, Praha, Marie Chřibková nakladatelství a vydavatelství One Woman Press, 2003
- **Linková, M.:** Z násilnění: historický kontext a genderové stereotypy, Gender - rovné příležitosti - výzkum, ročník 2002, č. 1, str. 5 až 8 In: www.genderonline.cz/download/Rocnik03_1_4002.pdf
- **Pavlík, P.:** Z násilnění: kontra hegemonní diskurs, Gender - rovné příležitosti - výzkum, ročník 2002, č. 1, str. 3 až 5 In: www.genderonline.cz/download/Rocnik03_1_4002.pdf
- **Pikálková, S.:** Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Praha, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004
- **Renzetti, C. M. a Curran, D. J.:** Ženy, muži a společnost, Praha, Nakladatelství Karolinum, 2003, str. 358 – 365
- **Čírtková, L.:** Oběti znásilnění In: Kriminalistika, ročník 2002, č. 3, str.
- Z násilnění – Sborník přednášek přednesených na 1. mezinárodní konferenci o znásilnění v Praze 10. prosince 2001, Elektra, 2001
- Trestný čin znásilnění a jeho oběti - Sborník přednášek přednesených na semináři pořádaném místopředsedou Poslanecké sněmovny Ivanem Langrem dne 13. září 2000, Praha, Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, 2000

Právní předpisy doporučené k nahlédnutí:

- zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v aktuálním znění

Seznam použité literatury:

- **Benedict, H.:** To není vaše vina! Jak se vyrovnat se sexuálním napadením, Praha, Marie Chřibková nakladatelství a vydavatelství One Woman Press, 2003
- **Linková, M.:** Z násilnění: historický kontext a genderové stereotypy, Gender - rovné příležitosti - výzkum, ročník 2002, č. 1, str. 5 až 8 In: www.genderonline.cz/download/Rocnik03_1_4002.pdf
- **Pavlík, P.:** Z násilnění: kontra hegemonní diskurs, Gender - rovné příležitosti - výzkum, ročník 2002, č. 1, str. 3 až 5 In: www.genderonline.cz/download/Rocnik03_1_4002.pdf
- **Renzetti, C. M. a Curran, D. J.:** Ženy, muži a společnost, Praha, Nakladatelství Karolinum, 2003, str. 358 – 365
- **Čírtková, L.:** Oběti znásilnění In: Kriminallistika, ročník 2002, č. 3

LEKCE V.

Násilí na ženách – primární prevence

Zpracovala: Markéta Hamrlová

Tématické okruhy: *Výchova a problém násilí na ženách. Média a násilí páchané na ženách. Vládní koncepce boje proti násilí na ženách v ČR. Osvětové kampaně, výchovné programy, prevenční projekty zaměřené na ochranu společnosti před domácím násilím.*

Výchova a problém násilí na ženách.

Domácí četba (vložit):

Bútorová, Z. - Filadelfiová, J. a kol.: Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky, Bratislava, Inštitút pre verejné otázky, 2005, str. 75 až 79 a 82 až 90

Média a problém násilí na ženách.

Domácí četba (vložit):

Bútorová, Z. - Filadelfiová, J. a kol.: *Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky*, Bratislava, Inštitút pre verejné otázky, 2005, str. 91 až 96 a 99 až 102

Vládní koncepce boje proti násilí na ženách v ČR.

Domácí četba:

Aktuální text priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen In: <http://www.mpsv.cz/cs/304>; Souhrnná zpráva o plnění „Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen“ – část 6. In: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/1372/zprava.pdf>; Usnesení vlády ČR ze dne 4. května 2005, č. 533 k Souhrnné zprávě o plnění Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen v roce 2004 In: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/1371/usneseni.pdf>; Stínová zpráva v oblasti rovného zacházení a rovných příležitostí žen a mužů – část 6. In: http://diskriminace.info/dt-aktuality/gs_stin.pdf

Osvětové kampaně, výchovné programy, prevenční projekty zaměřené na ochranu společnosti před domácím násilím.

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Huňková, M. a Voňková, J.:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004, str. 189 až 199

Domácí četba (vložit):

- **Meyer, I.:** Ke starým cílům po nových cestách. Berlínský intervenční projekt proti domácímu násilí In: Domácí násilí – staré problémy, nová řešení? Sborník příspěvků z konference pořádané organizacemi Friedrich-Ebert-Stifung, proFem a Rosa dne 26.

listopadu 2001 v Praze v prostorách Parlamentu ČR, první vydání, Praha, Friedrich-Ebert-Stifung, 2002, str. 38 až 45

Domácí četba (vložit):

- **Illigens, G.:** Institucionální reakce na domácí násilí ve Spolkové republice Německo In: Domácí násilí – staré problémy, nová řešení? Sborník příspěvků z konference pořádané organizacemi Friedrich-Ebert-Stifung, proFem a Rosa dne 26. listopadu 2001 v Praze v prostorách Parlamentu ČR, první vydání, Praha, Friedrich-Ebert-Stifung, 2002, str. 45 až 50

Doporučená literatura:

- **Pikálková, S.:** Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Praha, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004
- Piata žena, Aspekty násilia páchaného na ženách (Aspekt), první vydání, Bratislava, 2001
- **Voňková, J. - Huňková, M. - Vavroňová, M. a Prokopová, Z.:** Násilí v rodině a domácnosti z pohledu práva (domácí násilí), Texty jsou určeny pro účastnice a účastníky školení o možnostech prevence a sociálně-právní pomoci dospělým obětem a dětem, první vydání, Praha, proFem, 2002
- **Huňková, M. a Voňková, J.:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004
- **Bútorová, Z. - Filadelfiová, J. a kol.:** Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky, Bratislava, Inštitút pre verejné otázky, 2005
- **Voňková, J. a Huňková, M.:** Domácí násilí z pohledu žen, první vydání, Praha, proFem, 2004
- **Heise, L. L. - Pintaguy, J. a Germain, A.:** Násilie páchané na ženách, Skrytá ujma na zdraví, Študijný materiál vypracovaný pre Svetovú banku, prvé vydanie, Humenné, Pro Familia, Aspekt, 1998

- Domáci násilí – přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích, Studie Bílého kruhu bezpečí, první vydání, Praha, Bílý kruh bezpečí, o.s., 2002
- Domáci násilí – staré problémy, nová řešení? Sborník příspěvků z konference pořádané organizacemi Friedrich-Ebert-Stifung, proFem a Rosa dne 26. listopadu 2001 v Praze v prostorách Parlamentu ČR, první vydání, Praha, Friedrich-Ebert-Stifung, 2002
- Domáci násilí, záležitost nikoli jen soukromá. Fakta, názor, právo. Sborník příspěvků českých a zahraničních odborníků (Koordinační kruh prevence násilí na ženách), první vydání, Praha, 1997, str. 94
- Aktuální text priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen In: <http://www.mpsv.cz/cs/304>
- Souhrnná zpráva o plnění „Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen“ – část 6. In: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/1372/zprava.pdf>
- Usnesení vlády ČR ze dne 4. května 2005, č. 533 k Souhrnné zprávě o plnění Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen v roce 2004 In: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/1371/usneseni.pdf>
- Stínová zpráva v oblasti rovného zacházení a rovných příležitostí žen a mužů In: http://diskriminace.info/dt-aktuality/gs_stin.pdf
- Internetové stránky a tištěné publikace organizací zaměřených na pomoc obětem domácího násilí

Seznam použité literatury:

- **Huňková, M. a Voňková, J:** Domáci násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004
- **Bútorová, Z. - Filadelfiová, J. a kol.:** Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky, Bratislava, Inštitút pre verejné otázky, 2005
- Domáci násilí – staré problémy, nová řešení? Sborník příspěvků z konference pořádané organizacemi Friedrich-Ebert-Stifung, proFem a Rosa dne 26. listopadu 2001 v Praze v prostorách Parlamentu ČR, první vydání, Praha, Friedrich-Ebert-Stifung, 2002
- **Voňková, J. a Huňková, M.:** Domáci násilí z pohledu žen, první vydání, Praha, proFem, 2004

- Internetové stránky a tištěné publikace organizací zaměřených na pomoc obětem domácího násilí
- Piata žena, Aspekty násilia páchaného na ženách (Aspekt), první vydání, Bratislava, 2001
- Aktuální text priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen In: <http://www.mpsv.cz/cs/304>
- Souhrnná zpráva o plnění „Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen“ – část 6. In: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/1372/zprava.pdf>
- Usnesení vlády ČR ze dne 4. května 2005, č. 533 k Souhrnné zprávě o plnění Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen v roce 2004 In: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/1371/usneseni.pdf>
- Stínová zpráva v oblasti rovného zacházení a rovných příležitostí žen a mužů In: http://diskriminace.info/dt-aktuality/g_s_stin.pdf

LEKCE VI.

Násilí na ženách – sekundární prevence

(se speciálním důrazem na sekundární prevenci domácího násilí)

Zpracovala: Markéta Hamrlová

Tématické okruhy: *Postraumatická stresová porucha. Krizová intervence. Rozhovor s oběti domácího násilí. Přímá specializovaná pomoc určená obětem domácího násilí. České neziskové organizace zaměřené na pomoc obětem násilí na ženách (zhodnocení zadané domácí práce).*

Postraumatická stresová porucha.

Vložená povinná literatura (vložit):

- Praško, J. – Hájek, T. – Pašková, B. – Preiss, M. – Šlepecký, M. a Záleský, R.: Stop traumatickým vzpomínkám – jak zvládnout posttraumatickou stresovou poruchu, Praha, Portál, 2003, str. 31 až 36

Domácí četba nepovinná (vložit):

- Praško, J. – Hájek, T. – Pašková, B. – Preiss, M. – Šlepecký, M. a Záleský, R.: Stop traumatickým vzpomínkám – jak zvládnout posttraumatickou stresovou poruchu, Praha, Portál, 2003, str. 37 až 50

Krizová intervence.

Vložená povinná literatura (vložit):

- Matoušek, O. a kol.: Metody řízení a sociální práce, Praha, Portál, 2003, str. 119 až 134

Domácí četba nepovinná (vložit):

- Vodáčková, D. a kol.: Krizová intervence, první vydání, Praha, Portál, 2002, str. 45 až 58

Definice krizové intervence:

„Krizová intervence je odborná práce s klientem/klientkou v situaci, kterou osobně prožívá jako zátěžovou, nepříznivou, ohrožující. Krizová intervence pomáhá zpřehlednit a strukturovat klientovo/klientčino prožívání a zastavit ohrožující či jiné kontraproduktivní tendence v jeho/jejím chování. Krizová intervence se zaměřuje jen na ty prvky klientovy/klientčiny minulosti či budoucnosti, které bezprostředně souvisejí s jeho/její krizovou situací. Krizový pracovník/krizová pracovníce klienta/klientku podporuje v jeho kompetenci řešit problém tak, aby dokázal/a aktivně a konstruktivně zapojit své vlastní síly a schopnosti a využít potenciálu přirozených vztahů. Krizová intervence se odehrává v rovině řešení klientova/klientčina problému a překonávání konkrétních překážek.

Krizová intervence s sebou obvykle přináší účinek změny – nejde však o psychoterapeutický záměr, který tuto změnu vyvolává, spíše klientovu/klientčinu schopnost svůj prožitek z vyřešené krize integrovat do dalšího života...“

In: Vodáčková, D. a kol.: Krizová intervence, první vydání, Praha, Portál, 2002, str. 60

Domácí četba nepovinná (vložit):

- **Vodáčková, D. a kol.:** Krizová intervence, první vydání, Praha, Portál, 2002, str. 74 až 114

Rozhovor s obětí domácího násilí

Člověk, který se na pracovnice/pracovníky neziskových organizací, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, ale i na své přátele apod. obrátí s problémem násilí v partnerském vztahu vyžaduje při jednání určité specifické přístupy.

Při rozhovoru, který má vést k cíli - získat jeho důvěru tak, aby mluvil otevřeně a bylo mu možné následně pomoci, je třeba respektovat určité poznatky, zásady a východiska týkající se předmětné problematiky mimo jiné i to, že

- žádný člověk si nezaslouží, aby byl týrán.
- zodpovědnost za násilí má vždy ten, kdo se ho dopouští.
- oběť násilí má vždy pocity bezmoci, strachu.
- prvním krokem, jak můžeme oběti domácího násilí pomoci, je brát jí vážně, věřit jí a naslouchat. Nepospíchat s rychlým řešením, ale stranicím poradenstvím vést oběť domácího násilí k vlastní aktivitě. Je rovněž na místě nabídnout jí k pomoci specializovaná zařízení.
- po zmapování situace je vhodné připravit s ní i tzv. bezpečnostní plán, který se může stát pro oběť domácího násilí jakýmsi návodem, jak by se měla zachovat, připravit ji na možné krizové scénáře, aby následně na možná nebezpečí nereagovala ukvapeně a tak nevystavovala sebe či své děti zbytečnému nebezpečí.

Bezpečnostní plán

Když oběť domácího násilí zůstává z různých důvodů s násilníkem, proberte s ní zejména následující otázky:

- Co jí nejvíce pomáhá v krizové situaci pro její bezpečí?
- Komu může zavolat v době této krize?

- Když dojde k násilí, bude volat policii? Má přístup k telefonu? Je možné, aby si dohodla s někým signál např. se sousedy (případně s dětmi), aby zavolali policii?
- Když potřebuje utéci, alespoň dočasně, na jaká místa, ke komu? Zapsat si adresy a telefony.
- Když potřebuje utéci, má rozmyšlenou únikovou cestu z domu/bytu?
- Ví o tom, zda jsou doma zbraně?

Při násilném útoku, je však vždy nejlepší věřit vlastnímu úsudku oběti. Někdy je totiž nejlepší utéci, někdy je možné násilníka uchláchnit, lze podniknout cokoli, co oběť domácího násilí před násilím ochrání. Každá oběť domácího násilí má většinou za dobu, co týrání trvá zpracovány vlastní ochranné strategie, jde o to je nalézt.

Dále s ní proberte, aby měla pro případ neplánovaného útěku připravené následující věci:

- Rodný list, pas
- Karty sociálního a zdravotního pojištění.
- Oddací list, rodný list, řidičský průkaz.
- Vkladní knížku, číslo účtu.
- Léky a předpisy.
- Telefonní čísla přátel, rodiny, lékařů.
- Oblečení pro sebe a děti.
- Klíče.
- Oblíbenou hračku dítěte.
- Doklady týkající se bytu.

Pamatujte si, že cílem vašeho rozhovoru s obětí domácího násilí by mělo být odhadnout stupeň nebezpečí, v němž se oběť domácího násilí eventuelně i její děti nachází, dokázat jí předat základní informace o bezpečnostním plánu a vědět, kam ji v tísni odeslat (pomáhající profese, azyly, krizová zařízení).

<p>Desatero pravidel pro jednání s oběťmi domácího násilí:</p>

- Důvěřujte oběti!!! Mějte na paměti, že pravda o tom, co se děje u ní doma, je většinou ještě mnohem bolestivější, než ta, kterou se vám odvážíla sdělit.

- Buďte vnímaví, naslouchejte oběti, ale nenuťte ji k detailům, podporujte ji v projevech jejích emocí. Oběti domácího násilí se nedotýkejte (jedinou výjimkou je, že vám k tomuto sama dá podnět)!!!
- Nesnažte se oběť domácího násilí k ničemu nutit - nabízejte možná řešení, ale nechejte ji učinit svoje vlastní rozhodnutí.
- Zdůrazněte oběti domácího násilí, že není příčinou jednání pachatele a nenese za ně žádnou odpovědnost. Její situace není důvodem pro pocity studu a zahanbení.
- Nehledejte příčiny násilí. Pamatujte na to, že nikdo nemá právo působit jiné osobě bolest.
- Vyvarujte se oběti domácího násilí cokoli vyčítat.
- Nepodmiňujte svou další pomoc nutným odchodem oběti domácího násilí ze vztahu, ačkoliv vy v daný okamžik jinou možnost řešení nevidíte.
- Poskytněte oběti domácího násilí informace o pomoci, která je dostupná.
- Myslete vždy v první řadě na bezpečnost oběti domácího násilí.

Domácí četba nepovinná:

Specifickými otázkami posttraumatické stresové poruchy obětí násilí včetně podmínek efektivní odborné pomoci se detailně zabývá:

- **Herman, J. L.:** Trauma a uzdravenie, prvé vydanie, Bratislava, Aspekt, 2001

Přímá specializovaná pomoc určená obětem domácího násilí.

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Huňková, M. a Voňková, J.:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004, str. 199 až 205

Nepovinná četba (vložit):

- **Červinková, A. – Linková, M. – Šaldová, K. a Tupá, B.:** Analýza kvalitativních doplňujících otázek In.: **Pikálková, S.:** Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká

České neziskové organizace zaměřené na pomoc obětem násilí na ženách (zhodnocení zadané domácí práce).

Zhodnocení zadané domácí práce formou řízené diskuse.

Doporučená literatura:

- **Pikálková, S.:** Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Praha, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004
- Piata žena, Aspekty násilia páchaného na ženách (Aspekt), první vydání, Bratislava, 2001
- **Voňková, J. - Huňková, M. - Vavroňová, M. a Prokopová, Z.:** Násilí v rodině a domácnosti z pohledu práva (domácí násilí), Texty jsou určeny pro účastnice a účastníky školení o možnostech prevence a sociálně-právní pomoci dospělým obětem a dětem, první vydání, Praha, proFem, 2002
- **Huňková, M. a Voňková, J.:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004
- **Bútorová, Z. - Filadelfiová, J. a kol.:** Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky, Bratislava, Inštitút pre verejné otázky, 2005
- **Voňková, J. a Huňková, M.:** Domácí násilí z pohledu žen, první vydání, Praha, proFem, 2004
- **Heise, L. L. - Pintaguy, J. a Germain, A.:** Násilie páchané na ženách, Skrytá ujma na zdraví, Študijný materiál vypracovaný pre Svetovú banku, prvé vydanie, Humenné, Pro Familia, Aspekt, 1998
- **Herman, J. L.:** Trauma a uzdravenie, prvé vydanie, Bratislava, Aspekt, 2001
- **Vodáčková, D. a kol.:** Krizová intervence, první vydání, Praha, Portál, 2002

- **Praško, J. – Hájek, T. – Pašková, B. – Preiss, M. – Šlepecký, M. a Záleský, R.:** Stop traumatickým vzpomínkám – jak zvládnout posttraumatickou stresovou poruchu, Praha, Portál, 2003
- **Matoušek, O. a kol.:** Metody řízení a sociální práce, Praha, Portál, 2003
- Domácí násilí – přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích, Studie Bílého kruhu bezpečí, první vydání, Praha, Bílý kruh bezpečí, o.s., 2002
- Domácí násilí – staré problémy, nová řešení? Sborník příspěvků z konference pořádané organizacemi Friedrich-Ebert-Stiftung, proFem a Rosa dne 26. listopadu 2001 v Praze v prostorách Parlamentu ČR, první vydání, Praha, Friedrich-Ebert-Stiftung, 2002
- Domácí násilí, záležitost nikoli jen soukromá. Fakta, názor, právo. Sborník příspěvků českých a zahraničních odborníků (Koordinační kruh prevence násilí na ženách), první vydání, Praha, 1997, str. 94
- Internetové stránky a tištěné publikace organizací zaměřených na pomoc obětem domácího násilí

Seznam použité literatury:

- **Huňková, M. a Voňková, J.:** Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím), Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004
- **Pikálková, S.:** Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Praha, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004
- **Herman, J. L.:** Trauma a uzdravenie, prvé vydanie, Bratislava, Aspekt, 2001
- **Vodáčková, D. a kol.:** Krizová intervence, první vydání, Praha, Portál, 2002
- **Matoušek, O. a kol.:** Metody řízení a sociální práce, Praha, Portál, 2003
- **Praško, J. – Hájek, T. – Pašková, B. – Preiss, M. – Šlepecký, M. a Záleský, R.:** Stop traumatickým vzpomínkám – jak zvládnout posttraumatickou stresovou poruchu, Praha, Portál, 2003
- **Voňková, J. a Huňková, M.:** Domácí násilí z pohledu žen, první vydání, Praha, proFem, 2004
- Internetové stránky a tištěné publikace organizací zaměřených na pomoc obětem domácího násilí

- **Voňková, J. - Huňková, M. - Vavroňová, M. a Prokopová, Z.:** Násilí v rodině a domácnosti z pohledu práva (domácí násilí), Texty jsou určeny pro účastnice a účastníky školení o možnostech prevence a sociálně-právní pomoci dospělým obětem a dětem, první vydání, Praha, proFem, 2002
- **Piata žena,** Aspekty násilia páchaného na ženách (Aspekt), první vydání, Bratislava, 2001

LEKCE VII.

čtecí týden

Násilí na ženách ve světle tradic a náboženských rituálů

Zpracovala: Andrea Rezková

Tématické okruhy: *Postavení ženy v křesťanství, judaismu a islámu. Fenomén ženské obřizky. Fenomén „vraždy cti“.*

Domácí četba (vložit):

- **Nové čtení světa,** vydala Marie Chřibková, Praha, One Woman Press, 1999, str. 227-233
- **Maqsood, R. W.:** Islam, Culture and Women (www.islamfortoday.com)
- „Honour Killings of Women“ (www.gendercide.org)
- **Biale, R.:** Women and Jewish Law, New York, Schocken Books, 1984, str. 147-153 (Niddah, Laws of the Menstruant)
- **Teter, M.:** Násilie páchané na ženách v Bibli, in Aspekt 3/1997, str. 91-96

Nepovinná četba (vložit):

- **Štampach, I. O.:** Feminismus a duchovní život, in Nové čtení světa, vydala Marie Chřibková, Praha, One Woman Press, 1999, str. 211-217
- **Renzetti, C. M., Curran D. J.:** Ženy, muži a společnost, Praha, Nakladatelství Karolinum, 2003, str. 419-451

- **Drozdíková J.:** Islámský feminismus, in Aspekt 1/2003, str. 204-208

LEKCE VIII.

Některé specifické otázky spojené s chodem organizací působících ve sféře sociální pomoci

Zpracovala: Markéta Hamrlová

Tématické okruhy: *Nároky sociální práce a syndrom vyhoření. Management v sociální práci. Vztahy především neziskových organizací s veřejností a práce s médii. Základy efektivní komunikace.*

Nároky sociální práce a syndrom vyhoření.

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Matoušek, O. a kol.:** Metody řízení a sociální práce, Praha, Portál, 2003, str. 51 až 59

Management v sociální práci.

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Matoušek, O. a kol.:** Metody řízení a sociální práce, Praha, Portál, 2003, str. 327 až 347

Vztahy především neziskových organizací s veřejností a práce s médii.

Domácí četba (vložit):

- **Kol. autorů:** Čítanka pre neziskové organizácie, prvé vydanie, Bratislava, Centrum prevencie a řešení konfliktov, Partners for Democratic Change - Slovakia, 1998, str. 83 až 106

Základy efektivní komunikace.

Domáci četba (vložit):

- **Kol. autorů:** Čítanka pre neziskové organizácie, prvé vydanie, Bratislava, Centrum prevencie a řešení konfliktov, Partners for Democratic Change - Slovakia, 1998, str. 109 až 133

Doporučená literatura:

- **Vodáčková, D. a kol.:** Krizová intervence, první vydání, Praha, Portál, 2002
- **Kol. autorů:** Čítanka pre neziskové organizácie, prvé vydanie, Bratislava, Centrum prevencie a řešení konfliktov, Partners for Democratic Change - Slovakia, 1998
- Piata žena, Aspekty násilia páchaného na ženách (Aspekt), první vydání, Bratislava, 2001
- **Bútorová, Z. - Filadelfiová, J. a kol.:** Násilie páchané na ženách ako problém verejnej politiky, Bratislava, Inštitút pre verejné otázky, 2005
- **Herman, J. L.:** Trauma a uzdravenie, prvé vydanie, Bratislava, Aspekt, 2001
- **Matoušek, O. a kol.:** Metody řízení a sociální práce, Praha, Portál, 2003
- **Matoušek, O. a kol.:** Základy sociální práce, Praha, Portál, 2001
- **Payne, M.:** Modern Social Work Theory, 1-st edition, London, Macmillan, 1991
- **Kopřiva, K.:** Lidský vztah jako součást profese, první vydání, Praha, Portál, 1997

Seznam použité literatury:

- **Kol. autorů:** Čítanka pre neziskové organizácie, prvé vydanie, Bratislava, Centrum prevencie a řešení konfliktov, Partners for Democratic Change - Slovakia, 1998
- **Matoušek, O. a kol.:** Metody řízení a sociální práce, Praha, Portál, 2003

LEKCE IX.

Násilí na ženách během válečných konfliktů

Zpracovala: Andrea Rezková

Tématické okruhy: Násilí na ženách ve válce jako rodově podmíněné násilí. Hromadné znásilňování, sexuální násilí a mučení žen ve válečných konfliktech. Konkrétní případy válečného násilí na ženách.

Vložená povinná literatura (vložit):

- Gender-Based Violence in Populations Affected by Armed Conflict, RHRC Consortium str. 32-37
- Broken Bodies, Shattered Minds, Amnesty International, 2001, str. 46-54
- Znásilnění jako zbraň, <http://zpravodajstvi.ecn.cz/index.stm?apc=zzgx7--&x=171522>
- Women and Armed Conflict, International Justice, www.hrw.org/women/conflict.html

Doporučená literatura:

- Broken Bodies, Shattered Minds, Amnesty International, 2001
- **Herman J. L.:** Trauma a uzdravenie, Bratislava, Aspekt, 2001, str. 69 a násl.
- Zprávy o stavu lidských práv v jednotlivých zemích vydávané Komisí pro lidská práva při OSN
- **MacKinnon, C.:** Vojna, sex a obchod in Aspekt 2/1994, str. 127
- Ženy v čiernom: Ženy za mier, in Aspekt 2/1998, str. 152
- **Tétreault, M. A.:** Znásilnenie jako vojnovy zlocin in Aspekt 1/1997, str. 75-83
- www.hrw.org/women
- www.ecn.cz
- <http://www.womenwagingpeace.net/content/aboutus.asp>
- <http://www.womenwarpeace.org/sudan/sudan.htm>

LEKCE X.

Sexuální zneužívání v dětství

Zpracovala: *Andrea Rezková*

Tématické okruhy: Sexuální zneužívání v dětství – pojem a příčiny. Specifika oběti sexuálního zneužívání v kontextu týrání dětí. Fenomén incestu (právní a psychologické aspekty).

Domácí práce:

Incest jako sexuální smlouva?

Vypracuj úvahu v rozsahu A4.

Vložená povinná literatura (vložit):

- **Weiss, P. a kol.:** Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti, Praha, Grada, 2000, str. 8-17, 82-115, 127-146
- Ukazovatele týrání dětí, in *Aspekt* 1/1999, str. 236-240

Doporučená literatura:

- **Herman J. L.:** Trauma a uzdravení, Bratislava, Aspekt, 2001
- Proti sexuálnímu zneužívání dívek a chlapců, Bratislava, Aspekt, 1999
- Benedict, H.: To není ašé vina!, Praha, One Woman Press, 2003
- **Dolanská J.:** I já mám právo odmítnout dotyky. Co má každé dítě vědět o sexuálním zneužívání, Praha
- **Vaničková, E.:** Komerční sexuální zneužívání dětí, Praha, Růžová linka, 2004
- www.detskaprava.cz
- www.feminismus.cz

- O prevencii sexuálneho zneužívania dievčat a chlapcov, in Aspekt 2/1999, str. 171
- Zneužívanie detí a alkoholizmus žien, in Aspekt 2/1996, str. 161
- **Renzetti, C. M., Curran D. J.:** Ženy, muži a spoločnosť, Praha, Nakladateľství Karolinum, 2003, str. 260-261

LEKCE XI.

Obchodování se ženami I.

Zpracovala: Andrea Rezková

Tématické okruhy: Obchodování se ženami – vymezení pojmu, definice obsažené v mezinárodně-právních dokumentech a odborné literatuře.

Domácí četba (vložit):

- Trafficking in women, Manual for journalist, Beograd, Astra, 2004, str. 13-21
- **Wijers, Marjan:** Trafficking in Women, Utrecht, Foundation Against Traffic in Women, 1999, str. 34-36

Doporučená literatura:

- **Wijers, Marjan:** Trafficking in Women, Utrecht, Foundation Against Traffic in Women, 1999
- **Šedová M., Mirovská P.:** Obchodování s lidmi z pohledu českého právního řádu, Praha, profem, 2002, <http://www.profem.cz/datastore>, analyza_obchod.pdf
- Doporučení vládě České republiky týkající se problematiky obchodování s lidmi z pohledu nevládní neziskové organizace La Strada Česká republika, o.p.s., 2004
- Obchodování se ženami z pohledu České republiky, Praha, Institut pro kriminologii, 2004
- Lidská práva praxi, Manuál pro sociální práci s oběťmi obchodu se ženami a dětmi, Praha, La Strada Česká republika, 2002
- Trafficking in women, Manual for journalist, Beograd, Astra, 2004
- www.ecn.cz
- www.feminismus.cz
- www.profem.cz

- www.strada.cz
- Aspekt č. 2/1999, Obchod se ženami, rozhovor s Ulrike Mentz a Petrou Follmar, str. 175

Právní předpisy doporučené k nastudování:

- Úmluva OSN o otroctví z 25. 6. 1926 (č. 165/1930 Sb.)
- Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech z 16. 12. 1966 (č. 120/1976 Sb.)
- Úmluva OSN o odstranění všech forem diskriminace žen z 18. 12. 1979 (č. 62/1987 Sb.)
- Úmluva OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání z 10. 12. 1984 (č. 143/1998 Sb.)
- Úmluva OSN o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob z 2. 12. 1949

LEKCE XII.

Obchodování se ženami II.

*Zpracovala: **Andrea Rezková***

***Tématické okruhy:** Důvody a vývoj obchodu se ženami. Obchod se ženami jako rodově podmíněné násilí.*

Domácí práce:

Legalizace prostituce - ani či ne?

Pornografie jako násilí na ženách?

Vypracuj úvahu na jedno z témat v rozsahu A4.

Domácí četba (vložit):

- Trafficking in women, Manual for journalist, Beograd, Astra, 2004, str. 21-29
- **Wijers, Marjan:** Trafficking in Women, Utrecht, Foundation Against Traffic in Women, 1999, str. 107-135

Doporučená literatura:

- **Wijers, Marjan:** Trafficking in Women, Utrecht, Foundation Against Traffic in Women, 1999
- **Šedová M., Mirovská P.:** Obchodování s lidmi z pohledu českého právního řádu, Praha, profem, 2002, <http://www.profem.cz/datastore>, analyza_obchod.pdf
- Doporučení vládě České republiky týkající se problematiky obchodování s lidmi z pohledu nevládní neziskové organizace La Strada Česká republika, o.p.s., 2004
- Obchodování se ženami z pohledu České republiky, Praha, Institut pro kriminologii, 2004
- Lidská práva praxi, Manuál pro sociální práci s oběťmi obchodu se ženami a dětmi, Praha, La Strada Česká republika, 2002
- Trafficking in women, Manual for journalist, Beograd, Astra, 2004
- www.ecn.cz
- www.feminismus.cz
- www.profem.cz
- Aspekt č. 2/1999, Obchod se ženami, rozhovor s Ulrike Mentz a Petrou Follmar, str. 175

Právní předpisy doporučené k nastudování:

- Úmluva OSN o otroctví z 25. 6. 1926 (č. 165/1930 Sb.)
- Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech z 16. 12. 1966 (č. 120/1976 Sb.)
- Úmluva OSN o odstranění všech forem diskriminace žen z 18. 12. 1979 (č. 62/1987 Sb.)
- Úmluva OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání z 10. 12. 1984 (č. 143/1998 Sb.)
- Úmluva OSN o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob z 2. 12. 1949

